

דבר טוב

דברים ממרן גאון ישראל
רבי דב לנדו שליט"א

גליון מס' 6 - סוכות

עניני חג הסוכות מרבינו מרן גאון ישראל שליט"א

שיעור היסח הדעת

נשאל רבינו כמה זמן נחשב להיסח הדעת לגבי סוכה כשיוצא וחוזר, והשיב רבינו: שא"א לתת שיעור וזה תלוי באדם עצמו, וגם בנתונים, צריך לדעת, דבר שהז"ל לא אמרו, אפשר לתת עיקרון, אבל לא דוגמאות מעשיות.

חולה בלילה הראשון

ענה רבינו: דמה שכתוב בשו"ע שחולה פטור מסוכה גם בלילה ראשון י"ל שיתכן דמיירי באופן שמזיק לבריאותו.

דופן עקומה לגבי שבת

אמר רבינו: סוכה שאינה כשרה אלא לשבת דסוכות מדין מיגו דהוי דופן לענין שבת וכו', לכאן פשוט שאינה נאסרת לכל שבעה.

סוכת כותים

נשאל רבינו: מה שכתוב בסוכת גנב"ך סוכת כותים דצ"ב דממזנ"פ כותים אם הם גויים הרי הם בכלל סוכת גוים, ואם הם יהודים פשיטא? והשיב: שכתבו אותם ביחד עם סוכת גויים, להגיד שהם בכללם. אך הקשה דלא מובן מה ההו"א בסוכת נשים שלא תהיה כשרה.

באיסור נענוע סכך ביו"ט

אמר רבינו: המנענע סכך ביו"ט להכשירו לסוכה חוץ מאיסור מוקצה, יתכן שיש בזה גם מלאכת בונה או מכה בפטיש.

הפקר לולבים שבמקדש

נשאל רבינו: בסוכה מ"ד ב' כתוב דהביאו לולביהן בע"ש למקדש ומלמדין אותן לומר כל מי שמגיע לולבי לידו הרי הוא לו במתנה, והשאלה למה לא הפקירו כולם את לולביהם? והשיב: דחששו שיוכזו בזה אינשי דלא מעלי, ועוד דהא הפקר לא מועיל אלא בפני ג'.

ביטול מצות סוכה

אמר רבינו: בגמ' סוכה מ"ז א' איתא על ר"ה בר ביזנא ועוד שבטלו סוכה שלא היו במקומן והיו באפר, וזה קשה דאיך עשו כן לבטל מצות סוכה, וצ"ל דהיו שם קודם לחג הסוכות ולא נתחייבו, ויעוין או"ש הל' סוכה פ"ו הל"ג.

סוכה חייבת קרקע

דן רבינו: הואיל וצריך קרקע בסוכה כדמוכח מסוכה ט' סוכה ע"ג סוכה, א"כ יל"ע בסוכות הבנויות באויר ע"ג עמודים ואחר הסוכות סותרים אותם, א"כ אין כאן קרקע קבועה ויל"ד האם נחשב כקרקע או דאפשר דסוכה שאין דפנותיה קבועים א"צ קרקע קבועה, וכן יל"ד האם נאסרת הקרקע כדין עצי סוכה הואיל ואף היא חלק מהסוכה, ויעוין עוד בחזו"א ב"ק סי' ט"ז סקי"ט מש"כ בזה.

אדם למעט בשיעור סוכה

דן רבינו: איך הדין בסוכה שהאדם דופן לסוכה, האם האדם שהוא דופן נחשב כבתוך הסוכה ואמר שמסתבר שנחשב חוץ לסוכה שהרי אם אין שיעור ז' על ז' מבלעדיהם מסתמא לא הוי סוכה.

סוכה שנעשית לקטנים

דן רבינו: האם כשעושים סוכה לקטנים אפשר לצאת בזה מצות סוכה, דאי"ז למצות סוכה ורק לתקנה דרבנן, וכן יל"ד בהוסיף סכך מחמת הצינה או כדי שלא יראו אותו מנקבי הסכך.

בגדר עץ מחובר שע"ג סוכה

נסתפק רבינו: בעץ מחובר שמסוכך ע"ג הסוכה ופוסל את הסוכה, האם זה תלוי בגדרי הטומאה אם ענף כזה מביא את הטומאה או לא, דלגבי ענף שעובר ע"ג הסוכה ודאי שאי"ז הציצה.

מחיצה המתרת כשמונע נפילתה

נשאל רבינו: באחד שראה דופן סוכתו שהולכת ליפול מהרוח, והתיישב ליד הדופן להחזיקה, האם נחשב שעשה מחיצה המתרת, דרק מנע את נפילת המחיצה ולא עשה? ואמר שיש לדון בזה, ומ"מ לסגור דלת כדי שלא תבא רוח ותפיל את הדופן נראה דשרי.

ועיין בעי"ז במנחת דבר [מלאכת בונה אות מ"ט] וז"ל: יש להסתפק אם מותר להניע דלת קבועה בציריה ע"מ להתיר לפסוע ד"א לפני המתפלל, ואת"ל אסור, עומדת מהו להחזיק בה שלא תהא נדה ברוח מצויה ותהא מחיצה מעלייתא, האם הוי כדומה לבנין ואסור, ע"כ.

הנחת סכך ע"י פתיחת היד

אמר רבינו: יש לדון באחד שמניח את הסכך ע"ג הסוכה, באופן שלא מניח ממש אלא רק פותח את היד ונופל הסכך האם זה נחשב מעשה, ולכ' לא חשיב הנחה, אמנם א' שיפתח קפיץ ועי"ז יסכך נחשב מעשה, אבל בפתיחת היד אין כאן שום מעשה מחודש אלא יש כאן העדר מעשה חדש להחזיק את הסכך ויעוין חזו"א חו"מ ליקוטים סי' כ"ג לדף כ' ב' ובחי' רבינו [בסוף ילקוט מפרשים סנהדרין].

ספיקות בדברים האוסרים בסוכה

אמר רבינו: מבו' ברמ"א סי' תרל"ג שאין עצי סוכה נאסרים עד שקיימו בהם מצות סוכה, והנה דעת ר"ת בס' הישר (נא, ב) בשותה מים בסוכה שיש בזה מצוה קיומית, והסתפקתי האם הסוכה תאסר ותחשב לסוכה בשתיית מים, וכן יש לדון האם כשיושב בסוכה, האם תאסר הסוכה, באם נאמר שיש ע"י שיושב בסוכה מצוה קיומית, וכן יש לדון באשה שיושבת בסוכה האם תאסור את הסוכה, עוד יש לדון באכל חצי כזית ראשון בסוכה אחת וחצי כזית בסוכה שניה האם

מצטרפת אכילתו לאסור את שניהם, עוד יש לדון בהלך לישון בסוכנה בערב סוכות והתעורר בלילה האם נאסרה הסוכה ע"ז.

מיגו לשבת בסוכה שהגג סגור

אמר רבינו: הסתפקתי בסוכה שהגג שעליה סגור מפני הגשמים, האם באותו הזמן שהגג סגור יש את המיגו לסוכה הוי מיגו לשבת, ונראה דאיכא מיגו דהא לא נתבטלה הסוכה ע"י סגירת הגג דהוא דבר עראי, דהרי כשחוזר ופותח אין כאן משום תעשה ולא מן העשוי.

מיגו לשבת בבל תוסיף

אמר רבינו: יל"ע האם אומרים מיגו דהוי דופן לשבת הוי דופן לסוכה, לענין שיעבור על בל תוסיף.

שומרים כשחושש מליסטים

נשאל רבינו: מדוע מי שמצטער מצינה בסוכה מבו' במ"ב [תר"מ י"ח] דיצא יד"ח דמיקרי ראוי לשינה אם היה לו כרים וכסתות להינצל מהצינה, ולעומת זאת במקום שחושש מליסטים אינו יוצא באותה סוכה, ולא אומרים שראוי לקחת שומרים שיוכל לשבת בסוכה? והשיב: כשצריך שמירה זה לא דרך דירה, משא"כ כרים וכסתות זה כן דרך דירה.

סוכות של חנויות

נשאל רבינו: לפי המתבאר בביה"ל [תר"מ ד"ה דמתירא] שיש למחות בעושים סוכות ברחובות שא"א לישון מחמת מורא הגנבים, האם ה"ה כשמפחדים מעכברים וחתולים, האם הסוכה כשרה? ואמר שיש לדון בזה, אמנם לפסול מצד רעש לא מצינו.

שיעור רוחב סוכה

אמר רבינו: הנה נחלקו הראשונים דדעת הרי"ף שמדאורייתא כשר סוכה של רוחב ששה טפחים [הובא בביה"ל סי' תרל"ד ד"ה סוכה], ובהקדמת הרמב"ם לפי המשניות כ' דיני סוכה ממושה רבינו וכ' שרוחב סוכה הוא שבעה, והנה בשעה"צ [תרכ"ח ה'] כ' דסוכה עליונה אינה פוסלת את התחתונה אלא כשיש בעליונה זע"ז, ולדעת הרי"ף יש לפסול אף בו' על ו'.

שהחיינו על אתרוג ביום השני

נשאל רבינו: במעשה שהיה בשני אחים שאחד קנה אתרוג עבורו ועבור אחיו, ושלחו לאחיו שדר בעיר אחרת, וביו"ט בבוקר הבחין שטעה והחליף את האתרוגים, והשאלה האם ביום השני שכבר יהיה לו את האתרוג שלו, האם יברך שהחיינו? והשיב: שפשוט שאם לא נטל ביום הראשון, יברך שהחיינו בשני.

שלא להפסיק בין ברכת לישב להמוציא

אמר רבינו: דיש לזהר שלא לדבר בין ברכת לישב בסוכה שאחר הקידוש עד אחרי הכוית ראשון שלא יהא הפסק.